

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Multiplicatæ sunt infirmitates eorum, postea accelerauerunt, non congregabo conuenticula eorum de sanguinibus. Nec memor ero nominum eorum per labia mea,

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

Facile est hic nostram translationē concordare, ut sit sensus, deus creauit in sanctis meis omnia quæ uolui & quæ ego desidero, Volui autē nihil aliud quæ ut mei similes essent, mecum mortificati secundū carnem, & uiuificati propter glorificari, prophanati sancti dici & esse debeant, Verū per spiritum sanctum in alijs uoluntas mea est, ubi enim omnes uoluntates meæ esse dicuntur, ubi dicitur in cæteris nulla mea uoluntas esse. Ita fit, ut qui crediderit saluus fiat, qui nō crediderit, damnet, quia oīs uoluntas Christi in illis, in his nulli.

Multiplicatæ sunt infirmitates eorum, postea accelerauerunt, postea congregabo conuenticula eorum de sanguinibus:

Nec memor ero nominum eorum per labia mea,

Hoc uersu alteram generationem describit & repudiat crucis inimicitiam, qua nulla ei uoluntas est, quia se caput propter humilitatem mortis eius non accipit, nec per fidem in deum trāsformari patitur, ut dominū habeat deum suum Christo, sed Idolis cordis sui, & operibus suis se se fatigat, unde hebraice uerba uidentur quæ eorum uim non reddere possit latinitas. Et Hieronymus uariet a nostro. Multiplicabunt Idola eorum post tergum sequentium, non libabo libamina eorum de sanguine, nec assumam nomina eorum in labijs meis. Hunc enim uersum in duos nos diuisimus.

Quod Hiero. Idola eorum, nos infirmitates eorum, hebraice habet אַזַּבִּים Azebotham. Azab autem uerbum significat, cū tristitia & labore aliquid formare, sicut fabri argētarij laborāt, ut imagines forment, Inde psal. cxxv. de hoc tristi diligētique labore, simulachra gentiū dicuntur, Azabim, scilicet de arte & labore, quibus formantur. Et psal. cxxvj. Qui manducatis panē dolentis, Azabim, quod alij panem laborantium cū dolore, alij panē erumnosum. Quicquid sit in ista uarietate, in hoc omnia conueniunt אַזַּבִּים Azabim esse, id quod dicitur & dolore paratur & formatur, Quo nomine spiritus appellat impiorū dogmatum & operū magistros, quæ & Idola eorum sunt, quæ mendaciū multo labore & cura opus habeat, ut uerū appareat, cum e contra prudentiū doctrinā faciat, ut Proverb. & ueritas simplex sit, nec hoc modo solū erumnosi & miseri sunt, sed & operibus ad eadem dogmata factis, cum enim fide uacui sint, doctrinā & operibus hominū fatigantur assidue necesse est, hos superius in uocabulis Auen & amal, & psal. ix, in uersu comprehenduntur in consilijs quibus cogitant, satis descripsimus.

Horum studium Isaias falsissima parabola taxat. xliij. longo sermone textu inducens plastē Idoli, qui locus maxime ualeat ad hunc uersum, qui uolet, legat. Itaq; siue Idola siue infirmitates dixeris, recte dixeris, modo impium inuile, triste, & infirmum studium eorum intelligas, qui extra fidem suis operibus & doctrinis, deo, nescio quæ reddere uolunt, non formari a deo, sed formare deum uolentes, dixi enim superius, qui aliter de deo sentit, quæ sententiā est, deum sibi, non se deo afformat, at sine fide nemo recte de deo sentit, ideo recte Isaias ibidē dicit, plastē Idoli omnes nihil sunt, quis formauit deū & confluauit sculpsit ad nihilum utile: ecce omnes participes eius confun duntur, fabri enim sunt ex hominibus: Cum enim per hanc sese firmare præsumant, magis inhi-

gis infirmantur, & cōscientia de die in diem peius habet, ideo Idola eorum in quibus confidunt sunt infirmitates eorum, quibus magis ac magis assuescūt deo diffidere, atq; quo plus diffidunt eo plura sibi formant Idola, unde hebraeus dicit, Multiplicabūt Idola sua, actiuo uerbo, ut peruersum & infelix studiū eorum exprimat, qui semper discunt & nunq̄ ad ueritatē perueniunt, semper iustitiam sectantur & in legem iustitiæ nō perueniunt, infinitis hac causa re- pertis doctrinis, sectis, operibus, seruiendi deo, ut in Iudæis hodie cernit, multo magis autem in papalibus Christianis: Cum enim conscientia eorū non sit quæta, nec aliam uiam pacis norit, q̄ opera & dogmata sua, necessario miscet se infinitis uarijs quæstionibus & studijs, in nullo eorum fixa & contenta, ut testatur nimis abunde experientia ubiq;: Sic hodie Collegia & monasteria cū fidei sint ignoratissima, quid sunt nisi carnificinæ conscientiarū infelicissima: qui dehinc miseram uulgam, cuius moderatores sunt, sui impijs opinionib; execrant, pro fide opera sua docent, ita cæcus cæcum ducit, & ambo in foueā cadunt, ut longe sit eligibilis ac tutius hodie bubulcum aut fabrum cuiusuis artis fieri, & uxore ducta cōmuni uita agere, q̄ religiosum aut sacerdotē fieri, aut literis tantūmodo uacare, quia hi a fide omnium minime sunt remoti, præsumentes de alijs illis optima, de se nihil. *Nota & bene* Q. si fides resurgeret, nullum tum uitæ genus spernendum aut periculosum foret.

Postea accelerauerunt, uarie & hoc translatum & expositum, alijs acclama- uerunt alijs dotauerunt, Hiero. post tergum sequentiū, ego nostrum interpre- tem sequor, ut sit sensus: Postq̄ omnia impij infelici studio laborauerint, tan- dem nihil consequunt, nisi maiorem fugam, pauorem, confusionē cordis, si- cut ex Isaiā retuli, participes eius confundent oēs, solus enim is qui confidit in dño, nō festinabit, sed sicut leo cōsudet & ad nullius pauebit occursum, ubi impius fugit & festinat ad sonitū folij uolūtis, ut superius dictum est psal. 7. Im- pius sicut puluis ante faciē uenti. Sic Isaiā. xxx. Si reuertamini & quiescatis sal- uti eritis, In silentio & spe erit fortitudo uestra, & nolulistis & dixistis, nequaquā, sed ad equos fugiemus, ideo fugietis, & super ueloces ascēdimus, ideo ueloci- ores erunt qui persequētur uos, Mille homines a faciē terroris unius, & a faciē terroris quinq; fugietis, donec relinquamini, sicut malus nauis in uertice mon- tis, & quasi signū super collē. Talis festinātia, fuga, & pauor, est ipsa mala con- sciētia, quæ semp fugit & nunq̄ effugit, semp timet & semper accidit quod ti- met, nunq̄ quæta, quia nō est pax impijs, ideo recte dicit, q̄ pro pace conscien- tiæ multiplicat Idola sibi, & tamen post hæc omnia non nisi accelerationem, seu melius fugam & festinantem pauorem auxerunt. *Mala consci- entia.*

Non cōgregabo conuenticula eorum de sanguine. Hic plane ipse Christus quæstiones illas infinitas de Ecclesia sua dirimit, quā alijs uirtualē, alijs repiesen- tatiuā, alijs aliam sinxerunt, Christus dicit se non cōgregare eos qui sunt ex san- guinibus, sicut Iohā. 1. dicitur. Qui non ex sanguinibus, neq; ex uoluntate car- nis, neq; ex uoluntate uiri, sed ex deo nati sunt. Eundē locum Paulus ut ubiq; ita ad Ro. & Galatas ex professo & magnifice tractat, ubi probat, Non omnes filios carnis, esse Israel, sed solos filios pmissiōnis, & filios liberæ Sara, nō an- cillæ Agar esse semē Abrahæ, ut Ecclesiam Christi prorsus omni persona exu- at, ut, sicut alibi dicit, In Christo neq; sit masculus neq; foemina, neq; Iudæus neque græcus, neq; liber neq; seruus: ita neq; Romanus neq; Germanus, sed qui ex fide sunt benedicuntur cum fidei Abraham.

Quare detestanda est impietas Romana, quæ de Ecclesia somniat sua men- *In Romanos.*
Ee ij dacia, cum

dacia, cum Ecclesia aliud esse non possit q̄ cōgregatio spiritualis hominū in aliquem locum, sed in eandem fidem, spem & charitatem spiritus: Nō contenta, Ecclesiam alligat loco, scilicet Romæ, neminem esse Christianū mittens, nisi fuerit Romanus, impudenti temeritate contra articulum fidei tuens suum mendacium, Credimus enim Ecclesiam sanctam catholicam esse cōmunionem sanctorū, Nō dicimus cōmunionem Romanorum aut aliorum quorumcūq; locorū, Christus quoq; dixit Luca. xvij. Nō ueniet regnū dei cō obseruatione, nec dicent: Ecce hic, aut ecce illic, ecce enim regnū dei est, Idem Matth. xxiiij. Multi uenient in nomine meo, dicētes: Ego sum Christus, & seducunt multos, Tunc si dixerint uobis, Ecce hic est, aut ecce illic, nolite credere. Contra tam manifesta uerba audent impij isti dicere, Ecce Romæ est Ecclesia, Romæ est Christus, Romæ est uicarius Christi.

Quando ergo tempora ista iam currunt, de quibus Christus locutus est, & furor impietatis Romanæ Euangelio tam manifeste resistit, nec intelligens, nec intelligere sinens quid sit Ecclesia, Armemus nostras intelligentias uerbo dei, firmiter credētes & certissime scientes, Ecclesiam Christi, esse aliud nihil q̄ spirituales fidelium collectionem, ubi ubi terrarū fuerint, & quicquid est carnis & sanguinis, hoc est, quicquid est personæ, loci, temporis: & eorū quibus caro & sanguis uti potest, nō pertinere ad Ecclesiam dei, Ideo cauemus omni studio ne cum lupis ululemus, & cum Romanistis romanisemus, hereticos eos blasphemando, qui sub Romanæ Ecclesiæ seu Curiæ potius collectione non fuerint. Christus enim & Apostoli Petrus & Paulus quia uiderunt necessarium esse, ut corpora & nomina eorum in aliquo certo loco haberentur in terris: Et hanc necessitatem futurā esse occasionē superstitioni & impietati huic, ut Ecclesiam eisdem locis affigerent, & sic Ecclesiam e spirituali collectione in temporalē traherent, præuenerunt ac sedulo nos monuerunt: insuper ne Christum ipsum, in hoc ipsum impietatis, sibi pro patrocinio haberent, curauit incōprehensibili cōsilio, ut Hierusalem uastaretur & conuulsetur a gentibus, quod nisi fuisset factum, nemo prohibere potuisset, quin locū Hierosolymitanum tanta specie & titulo præditū, pro Ecclesiæ capite crexissent.

Hierosoly =
ma quare
destruata.

Romanis
Christus do-
minus resistit

Vbi hoc prohibitum est, coeptum est, Romæ id mali, titulo sanctorum Petri & Pauli, uerbis Christi, Tu es Petrus, & pascere oues meas, magna specie huc detortis. Verum & hic resistit Christus potenter, nec enim permisit unq̄ fieri, ut Ro. Pontifici esset subiectus totus orbis, quod tamen fieri oportuisset, si uere diuino staret ille primatus, quia uerbo & promissioni diuinæ nemo potest resistere, nec sic tamē aperimus oculos, ut signenta Satanæ uideamus. Vnde Petrus has fictiones pulchre prædixit, ij. Pet. ij. Erunt in uobis pseudomagistri (pene dixisset Magistri nostri eximij) in avaritia fictis uerbis de uobis negociantes. Quid enim magis fictum est, q̄ dicere, q̄ petra significet potestatem regni tuam Petri, & pascere, monarchiam Papæ: aut ad quid ualet ista monarchia, nisi ad avaritiam, quæ suū quæstum in nobis exercet?

Confessio
Martini
Lutheri.

Quare ut meum redimam conscientiam, neue in hora mortis meæ & extremo iudicio rationem impij silentij expostuler, his scriptis corā omnibus, qui legunt & audiunt, & coram cælo & terra, affirmo & confiteor, Articulos illos quos Lipsiæ Euangelicos & Christianissimos suscepi defendendos, Ecclesia uniuersalis est prædestinatorum uniuersitas, & eos qui ex hoc sequuntur, dicoq; & protestor, eos fuisse impie damnatos, Conciliū Constantiense, quod in hanc partē, fuisse cōciliabulū Satanæ, dum eos damnauit: Dāno, exco-

municio,

inimico, deuito, detestor omnes, qui huic concilio affuerunt & consenserunt, aut adhuc consentiunt, siue sint Papa, Episcopi, reges, aut quicumque: dehinc, ne sanguine innocenti polluar, ulterius protestor, Si Iohannes Huss & Hierony. de Praga sunt ob nullam aliam causam (sicut uidetur) exusti, quod propter hos articulos, factam esse eis iniuriam, & Papam cum suis esse & fuisse crudelissimos & impiissimos homicidas, inimicos Christi & Ecclesie eius, Testes erunt mihi huius fidei & confessionis meae quicumque hanc legerint, ego sane ignorabam Lipsie sensum articulorum eorum, quorum uerba uidi esse christianissimam, ita non potui tum sensum, quem adulator Papae dedit confutare. At nunc cum extet Iohannis Huss liber, ex precedentibus & sequentibus uideo, & sensum eorum esse christianissimum, Quid est Papa: quid mundus: quid principis mundi: ut propter ueritatem Euangelij, pro qua Christus mortuus est, neges ualeat qui ualeat, pereat qui perit, ego sic sentia deo propicio semper.

Ad psalmum reuertamur, Christus aduersus presumptionem Iudaeorum primo loquitur, oino extinguens omnia in quibus fidebant, Fidebant autem in tria, Primum quod essent semen Abrahae & de sanguine patriarcharum, ideo soli uolebant esse populus dei, Contra (inquit) hoc ipsum quod uos pro argumento ducitis pro uobis, uerto contra uos, ut per hoc ipsum non sitis populus meus, per quod praesumitis esse populus meus, usque ad me etenim fuistis populus meus externa synagoga, At nunc impleta promissione & lege, populus meus non est ex sanguine, sed ex spiritu. Alterum, quod essent multi, nec enim credibile eis erat, totum populum, aut tam magnam eius partem relinquendam esse. Dicitio enim haec hoc loco, teste Reuchlino, significat summam quandam hominum congregatorum, ut & psal. xli. Quam transibo in locum tabernaculi. i. transibo cum quadam summa hominum congregatorum, quasi dicat, manebo in communionem sanctorum, ita hic non congregabo eos, qui se magna summa agglomerant, quasi ob multitudinem uelint digni haberi qui recipiantur, sed non sic impij, Consummationem enim & abbreviationem faciet dominus. Et Isa. x. ita ut si fuerit populus tuus Israel, sicut arena maris, reliquit tamen ex eo conuertentur. contra argumentum a multitudine, quo non minus quam generis & sanguinis argumento pertinaciter nitentur, multa passim in alijs quoque prophetis dicuntur. Iactabant enim pax, pax, & deum non esse iratum tantae multitudini, & quod tanta multitudo saperet & crederet, non posse falsum esse, hoc est quod dicit, Non congregabo conuenticula eorum, non assumam eos etiam si se ut arenam maris multiplicent.

Tertium erat, Gloria & nomen iustitiae & religionis, quibus celebrabatur, maxime inter se ipsos, pro populo dei, ut qui solus legem accepisset, & cui credita sint eloquia, sicut Paulus dicit Ro. iij. & psal. cxlvij. Qui annunciat uerbum suum iacob, iustitias & iudicia sua Israel, Non fecit taliter omni nationi, iudicia sua non manifestauit eis. Quanto impetu Paulus hanc eorum fiduciam expugnet, Epistolae ad Romanos & Galathas praeter ceteris monstrant, & in hac parte plus quam in prioribus duobus confidebant, ut & si crederent se propter peccata iram meruisse, quantumlibet essent Israelitae & multi, iustitiam tamen fiduciam nunquam ponere potuerat, quae & omnium est pertinacissima, contra quam dicit: Non ero memor nominum eorum per labia mea, Extinguam potius nomina eorum, non censebuntur mihi populus, quia iusti, sapientes, religiosi, magni, alijsque quibuscumque nominibus uocantur, sed eis erit populus, qui spiritu fidei ex me natus fuerit.

Ecce iij Nunc uide

Iudeorum praesumptio in tribus.

*In papillas ex
tribus.*

Nunc uide an non idem iudicium terribilissimum in Ecclesia agatur in o-
lis nostris. Nonne & nos posuimus hæc tria fulcra fiducia superbillitate
Primum iactant se de successione ac uelut genere Apostolico, & de sanguine
pompaq; hac inani uolunt pro populo dei existimari, cum sint fide & spira-
uacui. Et dicunt, Papa est caput Ecclesie. Ecclesiam appellantes hanc con-
gationem de sanguine, quicquid Apostolis debetur etiam sibi deberi argu-
res, Deinde quanta bucca extollunt multitudinem: quæ ab eorum parte facit
quasi ideo recte sapiant, quia cum multis sapiunt, quasi non Christus præce-
rit: Et seducunt multos. Et Petrus: Multi sequentur eorum perniciem, ut
paucos relinquit significantes, qui non seducuntur. At hoc argumentum ho-
die seruat papam non minus potenter, q̄ primum, quantumlibet sine fide &
spiritu agant. Tercium uero potentissimum, superstitio, quam legibus & ceri-
monijs sic fundauerunt, ut licet sint impijssimi, tamen iustitias & merita sua,
quasi soli sint christiani, cæteris uendunt, pro tota substantia mundi, nec enim
nisi nominibus ipsis, sine ulla re, hic regnant, sed Christus non assuit eorum
nomina per sua & suorum labia: Non docet has eorum iustitias & cerimonias
quin damnat & pugnat contra eas, ut statuatur iustitiam dei, quam nos opera-
te lege & superba fiducia deo offerimus, ut stet uerbum: Bonorum merita
non indiges, nec benefecimus tibi, sed tu nobis, Et hæc uoluntas est Christi in
suis sanctis, ut sic sapiant & agant, cæteris omnibus cum suis Idolis & iactan-
tia reprobatis.

*Christi resur-
rectio & reg-
num.*

Ita uidemus scopum psalmi esse, q̄ Christus cum sit predictus, magnus rex
& dominus futurus in magno & glorioso populo, contra omnium sensum
incipit regnare: Cæteri enim reges nascuntur ut regnent, hic moriturus reg-
net, alij quoq; populi nascuntur, quibus imperent: ut sit regnum admirabile,
quod non ex generis sanguine & dignitate, nec ex multitudine & potentia
mundi, nec ex iustitijs & uiribus proprijs, nec ex ulla re quæ uideatur in mundo
sed e spiritu in conspectu dei subsistat. Sic psal. xxj. Et animam suam non ui-
uificabit, & semen seruiens ei annuntiabitur domino generatio uentura. Et
Isa. liij. Si posuerit pro peccatis animam suam, uidebit semen longeuum, & dis-
partiam ei plurimos. Sic & II. ij. Et erit requies eius gloria, in quibus omnibus
locis mors & resurrectio Christi describitur, sicut & hoc toto psalmo. Nec eni
capit ratio, ut gloria regni cedat mortuo & quiescenti in sepulchro, & genera-
tio noua, sit semen seruiens ei, qui animam suam ponit & non uiuificat, & po-
nens animam pro peccatis, uideat semen longeuum, Quis enim moriens di-
cit, ecce rex eris & populi sub te cadent in æternum? Nascenti sane hæc solent
optari, necesse ergo fuit eum a mortuis resurgere, ut scripturæ istæ implerentur.
Ita hic cum moriens petat se conseruari, tradens animam in manu patris, ta-
men dicit: Voluntatem suam esse in sanctis, & hæreditatem suam non fore ex
sanguinibus, sed ex præclaris, ut dicetur manifeste hoc miraculo uerborum,
resurrecturū sese docens, neq; enim mortuus regnaret, & tñ moriens dicit sese
regnare. Recte ergo Paulus ad Timotheum scribit, ut meminerit dominum
Ihesum resurrexisse, addens secundum scripturas, sicut & canimus in symbolo
lo, scilicet q̄ uehementer ab omnium sensu, mortuum regno potuit
& opus sit his scripturis nos nisi, quas tamen nisi spiritus fuisset interpretatus
quis intellexit: quis enim in his uersibus Christum resurrecturum legisset
aut quot sunt, qui etiam hodie legunt hoc sensu hunc locum?

Dominus